

Brdo deklarācija, 2021. gada 6. oktobris

Mēs, Eiropas Savienības (ES) un tās dalībvalstu līderi, konsultējoties ar Rietumbalkānu līderiem un reģionālo un starptautisko ieinteresēto pušu klātbūtnē, šodien vienojāmies par turpmāko.

1. ES atkārtoti apliecina savu nepārprotamo atbalstu Rietumbalkānu Eiropas perspektīvai un pauž gandarījumu par Rietumbalkānu partneru apņemšanos īstenot Eiropas perspektīvu, kas ir mūsu savstarpējās stratēģiskās interesēs un joprojām ir mūsu kopīgā stratēģiskā izvēle. ES atkārtoti apstiprina savu apņemšanos attiecībā uz **paplašināšanās** procesu un savu lēmumu, kas par to pieņemts, pamatojoties uz partneru īstenotām ticamām reformām, taisnīgu un stingru nosacījumu sistēmu un paša nopelnu principu. Mēs vēl vairāk pastiprināsim mūsu kopīgo iesaisti, lai virzītu reģiona politisko, ekonomisko un sociālo pārveidi, vienlaikus atzīstot Rietumbalkānu panākto progresu. Mēs arī atgādinām, cik svarīgi ir tas, ka ES var uzturēt un padziļināt savu attīstību, kas nodrošina tās spēju integrēt jaunus dalībniekus.
2. Rietumbalkānu partneri atkārtoti pauž apņēmību ievērot **Eiropas vērtības un principus** un veikt nepieciešamās reformas savu iedzīvotāju interesēs. ES atzinīgi vērtē Rietumbalkānu partneru atkārtoti pausto apņemšanos **izvirzīt par prioritāti demokrātiju, pamattiesības un pamatvērtības, un tiesiskumu** un uzturēt centienus cīņā pret korupciju un organizēto noziedzību, atbalstīt labu pārvaldību, cilvēktiesības, dzimumu līdztiesību un pie minoritātēm piederību personu tiesības. Šo apņemšanos ticamība ir atkarīga no tā, vai tiek jēgpilni īstenotas nepieciešamās reformas un panākti stabili rezultāti, kuru pamatā ir skaidra un konsekventa sabiedrības informēšana. Spēcīga **pilsoniskā sabiedrība un neatkarīgi un plurālistiski mediji** ir jebkuras demokrātiskas sistēmas būtiskas sastāvdaļas, un mēs atzinīgi vērtējam un atbalstām to lomu Rietumbalkānos.

3. ES neapšaubāmi ir reģiona **tuvākā partnere, lielākā ieguldītāja un galvenā līdzekļu devēja**. Partneriem savās **publiskajās debatēs un saziņā ir pilnībā jāatzīst un jādara zināms** šā atbalsta līdz šim nepieredzētais mērogs un klāsts.
4. **ES atbalsts** joprojām būs saistīts ar jūtamu progresu tiesiskuma un sociālekonomisko reformu jomā, kā arī ar to, kā partneri ievēro Eiropas vērtības, noteikumus un standartus.
5. ES pilnībā atbalsta Rietumbalkānu partneru atkārtoto apņemšanos attiecībā uz iekļaujošu **reģionālo sadarbību un labu kaimiņattiecību stiprināšanu**, tostarp ar ES dalībvalstīm. Joprojām ir svarīgi labticīgi un ar konkrētiem rezultātiem īstenot divpusējus līgumus, tostarp Prespas līgumu ar Grieķiju un Līgumu par labām kaimiņattiecībām ar Bulgāriju. Turpmāki izlēmīgi centieni ir jāvelta tam, lai veicinātu **izlīgumu** un reģionālo stabilitāti, kā arī tam, lai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un iedibinātajiem principiem, tostarp Līgumu par pēctecības jautājumiem, rastu un īstenotu galīgus, iekļaujošus un saistošus risinājumus partneru **divpusējiem strīdiem un jautājumiem**, kuri sakņojas pagātnes mantojumā, un atlikušajām lietām par bezvēsts pazudušām personām, un ar kara noziegumiem saistītiem jautājumiem.
6. Mēs pilnībā atbalstām **ES īpašā pārstāvja** Belgradas un Prištinas dialogam un citiem Rietumbalkānu reģionālajiem jautājumiem centienus un ceram, ka abas puses panāks konkrētu progresu, lai pilnībā normalizētu savstarpējās attiecības, – tas ir ļoti svarīgi visa reģiona stabilitātei un attīstībai un tam, lai nodrošinātu, ka tās var turpināt virzību savā attiecīgajā Eiropas ceļā.

Covid-19

7. **Covid-19 krīze** joprojām atstāj smagas negatīvas sekas uz mūsu sabiedrībām un ekonomikām. Tā izceļ mūsu **ciešās un efektīvās partnerības** nepieciešamību un priekšrocības. ES kopā ar tās dalībvalstīm visā pandēmijas laikā ir atbalstījusi Rietumbalkānus, un veselības un sociālekonomiskais atbalsts reģionam līdz šim kopumā ir sasniedzis vēl nepieredzētu apjomu – **3,3 miljardus** EUR. Rietumbalkānu partneri ir cieši iesaistīti ES iniciatīvās, jo īpaši Veselības drošības komitejā, agrīnās brīdināšanas sistēmā, zaļajos koridoros un medicīnisko pretlīdzekļu kopīgā iepirkuma nolīgumā. ES ir gatava vēl vairāk uzlabot piekļuvi vakcīnām, diagnostikas un ārstnieciskajiem līdzekļiem un nodrošināt labāku **paredzamību** un **noturību** attiecībā uz turpmākām krīzēm.
8. ES arī atzīst **vērtīgo atbalstu, ko Rietumbalkāni** pandēmijas laikā **ir snieguši** savstarpēji un attiecībā uz ES. Tas atspoguļo solidaritāti un savstarpējo atbalstu, kas ir ES pamatā. Šī sadarbība un koordinācija būtu jāturpina arī turpmāk, tostarp visā atveseļošanas posmā.
9. ES turpinās apņēmīgi atbalstīt Rietumbalkānus, **jo īpaši attiecībā uz vakcīnu piegādi**. ES un tās dalībvalstis, izmantojot dažādus kanālus, ir nodrošinājušas Rietumbalkāniem **2,9 miljonus** vakcīnas devu, turklāt ir paredzēts piegādāt vēl vairāk devu. ES atbalstīs visu partneru vakcinācijas plānus, lai līdz 2021. gada beigām palīdzētu sasniegt vakcinācijas rādītājus, kas ir līdzīgi ES vidējiem rādītājiem.

Ekonomikas un investīciju plāns Rietumbalkāniem

10. Pēc Zagrebas samitā paustā līderu aicinājuma ES nāca klajā ar **ekonomikas un investīciju plānu (EIP)** un pamatnostādņēm **zaļās programmas Rietumbalkāniem** īstenošanai. Plānā ir izklāstīta **apjomīga investīciju pakete**, kas nākamajiem septiņiem gadiem reģionam **mobilizē aptuveni 30 miljardus EUR**, kurus veido dotācijas 9 miljardu EUR apmērā un investīcijas 20 miljardu EUR apmērā, ko piesaista, izmantojot jauno Rietumbalkānu garantiju mehānismu. Lai maksimāli palielinātu EIP potenciālo ietekmi, Rietumbalkānu partneriem ir apņēmīgi jāveic ekonomiskās un sociālās reformas, kā arī jāstiprina tiesiskums. Plāns var stimulēt reģiona ilgtermiņa zaļo sociālekonomisko atveseļošanu un konkurētspēju, atbalstīt tā zaļo un digitālo pārkārtošanos, veicināt ilgtspējīgu savienojamību, reģionālo integrāciju, tirdzniecību, tādējādi arī pastiprinot sadarbību un konvergenci ar ES, tostarp ar ES mērķiem klimata jomā.
11. Mēs atzinīgi vērtējam to, ka nesen ir pieņemts tiesiskais regulējums *IPA*¹ *III* īstenošanai, kas arī turpmāk būs galvenais finansiālās palīdzības avots reģionam, tostarp saistībā ar EIP. Komisija 2021. gada *IPA* ietvaros ir iecerējusi ierosināt investīciju paketi 600 miljonu EUR apmērā, lai īstenotu EIP Rietumbalkāniem, ievērojot procedūras saskaņā ar *IPA* *III* plānošanas satvaru un īstenošanas noteikumiem. Kopā ar jūlijā paziņoto priekšlikumu 500 miljonu EUR apmērā tas EIP īstenošanai līdz 2021. gada beigām nodrošinātu kopumā **1,1 miljardu EUR**.

¹ Pirmspievienošanās palīdzības instruments (*IPA*).

12. Atzīstot Rietumbalkānu līderu apņemšanos pilnībā īstenot **zaļo programmu**, mēs atzinīgi vērtējam vienošanos par attiecīgo rīcības plānu. Saskaņā ar zaļo kursu minētā programma ir svarīgs virzītājspēks pārejai uz **modernu, oglekļneitrālu, klimatnoturīgu un resursefektīvu** ekonomiku, lai atraisītu aprites ekonomikas potenciālu, cīnītos pret piesārņojumu un uzlabotu atkritumu apsaimniekošanu. Tās sekmīgai īstenošanai būs vajadzīga stingra apņemšanās no reģiona puses. Ir svarīgi koncentrēt centienus uz to, lai nodrošinātu savlaicīgu un efektīvu pakāpenisku atteikšanos no oglēm, izmantojot atjaunojamus vai mazāk oglekļietilpīgus kurināmos. Prioritāte būtu jāpiešķir arī enerģētiskajai drošībai, tostarp avotu un maršruta dažādošanai. ES turpinās atbalstīt šo reģionu zaļās programmas īstenošanā un oglekļa cenas politikas izstrādē saistībā ar ES oglekļa ievadkorekcijas mehānismu (*CBAM*), tostarp, sniedzot tehnisku un finansiālu palīdzību.
13. EIP dod jaunu impulsu uzlabot **savienojamību** visās tās dimensijās gan Rietumbalkānos, gan ar ES. ES turpinās atbalstīt iekļaujošu **reģionālo sadarbību**. Ir vajadzīgi turpmāki un izlēmīgi Rietumbalkānu līderu centieni, lai **izpildītu savu apņemšanos izveidot kopīgu reģionālo tirgu**, par ko vienošanās panākta Berlīnes procesa samitā, kas 2020. gadā norisinājās Sofijā. Tas palīdzēs virzīt reģionu tā Eiropas ceļā un sniegs taustāmus ieguvumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Iekļaujošas reģionālās ekonomiskās integrācijas potenciāla izmantošana ir būtiska, lai veicinātu reģiona sociālekonomisko atveseļošanos un maksimāli palielinātu ieguvumus no ieguldījumiem, kas izriet no EIP. Visam reģionam ir vajadzīga stingra apņemšanās ātri pabeigt attiecīgās reģionālās sarunas.
14. ES un Rietumbalkāni vienojas pastiprināt centienus, lai **uzlabotu Rietumbalkānu tirgus integrāciju ES vienotajā tirgū**. Šajā ziņā EIP nodrošina stabilu pamatu, ar ko īsteno darbības reģiona tirgus integrācijai ES vienotajā tirgū, jo īpaši tādās jomās kā pārrobežu maksājumi (*SEPA*), rūpniecības un patēriņa preces, e-komercija un muiža.

15. Ilgtspējīgs **transports** ir ES un Rietumbalkānu **ekonomiskās un sociālās integrācijas stūrakmens**. Prioritāte ir turpināt attīstīt transporta savienojamību reģionā un ar ES, uzlabot transporta pakalpojumu efektivitāti un drošumu un sasniegt zaļās un ilgtspējīgas mobilitātes mērķus, jo īpaši attiecībā uz **dzelzceļa un iekšzemes ūdensceļu savienojamību**.
Saistībā ar ilgtspējīgu savienojamību mēs atzinīgi vērtējam nesen apstiprinātos **Transporta kopienas rīcības plānus** attiecībā uz dzelzceļu, autoceļiem, ceļu satiksmes drošību, transporta veicināšanu un ūdens transportu.
16. Pamatojoties uz reģionālā viesabonēšanas nolīguma sekmīgu īstenošanu un brīvās viesabonēšanas režīma uzsākšanu Rietumbalkānos no 2021. gada 1. jūlija, mēs atzinīgi vērtējam viesabonēšanas ceļvedi, kas radīs nosacījumus un noteiks skaidrus mērķus **viesabonēšanas maksu samazināšanai starp ES un Rietumbalkāniem**.
17. Mēs atzinīgi vērtējam **ES un Rietumbalkānu zaļo joslu** koncepciju un atbalstām tās praktisko piemērošanu pie visām attiecīgajām robežām, pilnībā ievērojot vajadzīgo ES *acquis* un procedūras.
18. Šodien tiek sākota īpaša **programma Rietumbalkāniem inovācijas, pētniecības, izglītības, kultūras, jaunatnes un sporta jomā – "Inovācijas programma Rietumbalkāniem"**. Tā veicinās zinātnisko izcilību, kā arī reģiona izglītības sistēmu reformu, radīs papildu iespējas jauniešiem un palīdzēs novērst intelektuālā darbaspēka emigrāciju. Mēs ar nepacietību gaidām tās rīcības plāna ātru īstenošanu.

Sadarbība politikas un drošības jomā

19. Stāvēt plecu pie pleca ar ES – tas ir skaidrs apliecinājums mūsu partneru stratēģiskajai orientācijai. Tāpēc mēs atkārtoti apliecinām cerību, ka partneri vēl vairāk padziļinās sadarbību **kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP)** jomā un gūs jūtamus un ilgtspējīgus panākumus, lai **pilnībā pievienotos ES ārpolitikas nostājām, un attiecīgi rīkosies**, tostarp nostājām starptautiskos forumos, kas ir svarīga daļa no partneru Eiropas ceļa. Mēs atzinīgi vērtējam to, ka daži partneri jau ir **pilnībā pievienojušies** visiem KĀDP lēmumiem un deklarācijām, un mudinām viņus to turpināt. ES ir gatava turpināt stiprināt **politisko dialogu** par jautājumiem, kas saistīti ar KĀDP.
20. ES un Rietumbalkāniem kopīgi ir vairāki **drošības izaicinājumi**, kuriem nepieciešama koordinēta rīcība. Mēs vienojamies stiprināt sadarbību galvenajos drošības jautājumos, tostarp **operatīvā līmenī**, pamatojoties uz darbu, kas paveikts saskaņā ar Sofijas prioritāšu programmu. Mūsu partneri apņemas apliecināt apņemšanos atbalstīt mūsu kopīgo drošību un turpināt izstrādāt efektīvus instrumentus Rietumbalkānu iekšējai sadarbībai. Tie ir pierādījuši apņemšanos attiecībā uz KDAP, sniedzot ieguldījumu ES misijās un operācijās, un mēs kopīgi strādāsim pie tā, lai vēl vairāk attīstītu to spējas un jaudas, jo īpaši, izmantojot Eiropas Miera mehānismu. ES pastiprinās iesaisti arī tādās jomās kā kosmoss un militārā mobilitāte, lai atvieglotu civilmilitārās palīdzības pieejamību reģionam pandēmijas un dabas katastrofu gadījumā.
21. Mēs pastiprināsim savu sadarbību, lai apkarotu **dezinformāciju** un citus **hibrīddraudus**, ko rada jo īpaši trešo valstu aktori, kuri cenšas apdraudēt reģiona Eiropas perspektīvu. ES un Rietumbalkāni pastiprinās sadarbību **noturības veidošanā, mūsu kolektīvās kibernetiskās drošības un kibernetiskās diplomātijas uzlabošanā** un mūsu **stratēģiskās komunikācijas** ietekmes palielināšanā.
22. Mēs paužam atzinību saviem partneriem par to pastāvīgajiem centieniem un konstruktīvo **sadarbību** migrācijas jomā – tie ir devuši skaidrus rezultātus. **Migrācijas pārvaldība ir kopīgs uzdevums**, kas ES un Rietumbalkāniem jārisina kopīgi, ciešā partnerībā.

23. Mūsu sadarbība migrācijas problēmu risināšanā ir apliecinājusi savu vērtību, un tā tiks tālāk attīstīta. ES ir gatava turpināt iesaisti un **stiprināt savu atbalstu, izmantojot individuāli pielāgotu un visaptverošu pieeju**. Prioritārajās jomās būtu jāiekļauj patvēruma sistēmu uzlabošana, migrantu kontrabandas un nelikumīgas migrācijas novēršana, atgriešanas procesi, robežu pārvaldība, informācijas apmaiņa un uzņemšanas spējas. Partneriem būtu arī jāturpina darbs, lai uzlabotu atgriešanas sistēmas, tostarp, noslēdzot atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar svarīgākajām izcelsmes valstīm. Tiks padziļināta savstarpējā sadarbība atgriešanas jomā, maksimāli izmantojot esošās sistēmas un pieejamos kanālus. Būtu jāpastiprina arī sadarbība ar *Frontex*, Eiropas Patvēruma atbalsta biroju un Eiropolu. Nekavējoties būtu jānoslēdz atlikušie *Frontex* statusa nolīgumi.
24. Ņemot vērā **situācijas nopietnību Afganistānā**, ES cieši sadarbosies ar visiem saviem partneriem, tostarp ar Rietumbalkāniem, lai risinātu radušās problēmas un vajadzības gadījumā koordinētu kopīgus risinājumus.
25. **Terorisms, radikalizācija un organizētā noziedzība** turpina radīt nopietnu drošības apdraudējumu ES un visam reģionam. Mēs aicinām vēl vairāk stiprināt sadarbību terorisma apkarošanas un vardarbīga ekstrēmisma apkarošanas jomā, tostarp terorisma un radikalizācijas finansēšanas novēršanā. Mēs atkārtoti uzsveram, cik svarīgi ir apņēmīgi rīkoties, lai vērstos pret smagu un organizēto noziedzību, jo īpaši **cilvēku tirdzniecību un kontrabandu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, narkotisko vielu audzēšanu un nelikumīgu tirdzniecību**.
26. ES ir pilnībā apņēmusies novērst kājnieku ieroču un vieglo ieroču un to munīcijas nelikumīgu tirdzniecību un kontrabandu un turpinās atbalstīt Rietumbalkānus šajā jomā, tostarp saistībā ar Rietumbalkānu īpašo ceļvedi cīņai pret šaujamo ieroču nelikumīgu tirdzniecību.
27. Lai vēl vairāk veicinātu mūsu kopīgās intereses, mēs paužam gatavību **atdzīvināt un pastiprināt regulāru politisko dialogu ar šo reģionu**. Šajā sakarā mēs atzinīgi vērtējam **ES un Rietumbalkānu samitu regulāru rīkošanu**. Mēs ar nepacietību gaidām nākamo samitu, kas notiks 2022. gadā.

28. ES un Rietumbalkāniem ir jāsadarbojas, lai veiktu visai paaudzei nozīmīgus uzdevumus. Mēs atzinīgi vērtējam Rietumbalkānu iniciatīvas, kuru mērķis ir sniegt ieguldījumu pārdomās par **mūsu kontinenta nākotni**. Mēs joprojām esam apņēmības pilni uz klausīt visus eiropiešus jautājumus, kas mums visiem ir svarīgi – aizsargāt iedzīvotājus un brīvības, attīstīt spēcīgu un dinamisku ekonomisko bāzi, veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos, tiesiskumu, taisnīgu un sociālu Eiropu, stiprināt Eiropas noturību, kā arī Eiropas vadošo lomu pasaulē.
29. Mēs atzinīgi novērtējam to, ka mūsu Rietumbalkānu partneri pievienojas iepriekšminētajiem punktiem.
-